

Biogramy osób odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności – uroczystość w dn. 23.10.2017 r.

**Tadeusz Jan Adamczyk** s. Stanisława, ur. 11 czerwca 1946 r. w Zakrzówku.

Pracował w Kopalni „Jeziórko” działającej w ramach przedsiębiorstwa Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol”. We wrześniu 1980 r. był współorganizatorem strajku w Kopalni „Jeziórko”. Pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Strajkowego. Został członkiem Komisji Przedsiębiorstwa NSZZ „Solidarność” w KizPS „Siarkopol”. 25 stycznia 1982 r. został zatrzymany i osadzony w Areszcie Śledczym w Sandomierzu, z którego zwolniono go 27 stycznia, po czym został internowany na podstawie decyzji komendanta wojewódzkiego MO w Tarnobrzegu z 27 stycznia 1982 r. W okresie od 5 lutego do 3 marca 1982 r. był osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Rzeszowie.

**Jan Bałuka**, ur. 22 lipca 1950 r. w Krośnie.

W 1980 r. zakładał struktury NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w województwie krośnieńskim. Od 1982 r. był zaangażowany w działalność RKW NSZZ „Solidarność” Regionu Podkarpacie. Udostępniał swoje mieszkanie na druk biuletynu RKW „Solidarność Podkarpacka” i kolportował nielegalne wydawnictwa na terenie Krosna i Jasła. 31 marca 1987 r. wziął udział w zebraniu powołującym Komisję Interwencji i Praworządności NSZZ „Solidarność” Podkarpacia. W kwietniu 1988 r. jako członek delegacji RKW NSZZ „Solidarność” Regionu Podkarpacie odwiedził strajkujących w Hucie Stalowa Wola, którym przekazano środki finansowe zgromadzone podczas zbiórki pieniężnej w Krośnie. 3 kwietnia 1989 r. wszedł w skład Tymczasowej Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w Krośnie. Był również członkiem Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Krośnie.

**Jan Franciszek Bartmiński**, ur. 29 stycznia 1950 r. w Przemyślu.

Od 1980 r. współpracował z Zarządem Regionu Południowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność”. Od 1982 r. był zaangażowany w działalność charytatywną przy Parafii Świętej Trójcy w Przemyślu, przy której zorganizowany został między innymi punkt porad prawnych dla rodzin osób internowanych i zwalnianych z pracy za działalność w NSZZ „Solidarność”. W ramach działalności opozycyjnej organizował kolportaż wydawnictw podziemnych, pomagał ukrywającym się działaczom NSZZ „Solidarność” oraz współpracował z podziemnymi strukturami NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. W 1989 r. wszedł w skład Komitetu Obywatelskiego NSZZ „Solidarność” w Przemyślu.

**Tadeusz Antoni Borcz** s. Wawrzyńca ur. 2 lutego 1953 r. w Białobrzegach.

W 1980 r. zaangażował się w tworzenie struktur NSZZ „Solidarność” w Urzędzie Pocztowym w Łąncucie, został też wybrany wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy Wojewódzkim Urzędzie Pocztowym w Rzeszowie. 16 grudnia 1981 r. został zatrzymany, a następnie internowany do 11 stycznia 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Rzeszowie. Po zwolnieniu z internowania do 1985 r. był inwigilowany przez funkcjonariuszy SB w związku z podejrzeniem o kontakty z działaczami NSZZ „Solidarność” i nielegalną działalność. W latach 1985-1989 działał w Duszpasterstwie Rolników przy parafii Sonina k. Łącuta. 11 maja 1988 r. wszedł w skład Wojewódzkiej Rady Rolników „Solidarność” w Rzeszowie, która podjęła jawną działalność.

**Ryszard Władysław Bugryn**, ur. 19 września 1938 r. w Jarosławiu.

W 1980 r. został przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu, wszedł też w skład MKZ NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu. Po wprowadzeniu stanu wojennego był zaangażowany w działalność Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy parafii OO. Dominikanów w Jarosławiu oraz brał czynny udział w uroczystościach patriotyczno-religijnych. W latach 1982-1988 działał w jednej z konspiracyjnych grup kolporterskich w

Jarostawiu kierowanej przez K. Ziobrę. W grudniu 1987 r. stanął na czele Tymczasowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Ziemi Jarosławskiej. Brał udział w reaktywowaniu lokalnych struktur NSZZ „Solidarność”, a w roku 1989 wszedł w skład Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Jarostawiu. Wielokrotnie przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB, w jego domu przeprowadzano rewizje, a w 1983 i 1984 r. został również skazany na kary grzywny przez Kolegium do spraw Wykroczeń w Jarostawiu

**Ryszard Eugeniusz Buksa** s. Włodzimierza, ur. 7 stycznia 1945 r. w Żurawicy.

W 1980 r. współorganizował MKZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Przemyślu, którego został wiceprzewodniczącym. Od 1981 r. był członkiem Zarządu Regionu Południowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność”. Był też współzałożycielem Klubu Inteligencji Katolickiej w Przemyślu. 13 grudnia 1981 r. został internowany w Ośrodku Odosobnienia w Uhercach, a następnie od 19 kwietnia 1982 r. w Nowym Łupkowie. Prowadził głodówki stanowiące formę protestu wobec faktu oraz warunków internowania. Zwolniony z internowania 24 lipca 1982 r. W latach 1982-1989 współpracował z RKW NSZZ „Solidarność” w Przemyślu; uczestniczył w pracach Sekcji Krajowej Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” oraz był współwydawcą podziemnego miesięcznika „Gazeta Nauczycielska”. W lutym 1989 r. wszedł w skład RKW NSZZ „Solidarność” w Przemyślu. Był wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB, a w jego mieszkaniu przeprowadzane były rewizje.

**Janina Cebulak** c. Feliksa, ur. 3.01.1938 r. w m. Borownica.

W dniu 27.04.1960 r. brała udział w zamieszkach, jakie wybuchły w Nowej Hucie w związku z decyzją władz o usunięciu krzyża z osiedla Teatralnego. Pani Janina Serwańska została zatrzymana i oskarżona o przestępstwo z art. 163 oraz 132 kk. W toku śledztwa nie przyznała się do stawianych jej zarzutów, jednakże część świadków złożyła obciążające ją zeznania. 30.04.1960 r. została tymczasowo aresztowana i osadzona w więzieniu przy ul. Czarneckiego w Krakowie. W dniu 6.07.1960 r. Sąd Powiatowy w Nowej Hucie Wydział II Karny wydał wyrok, na mocy którego uznał ją winną zarzucanych jej czynów i skazał na karę 4 miesięcy więzienia z zaliczeniem na poczet kary okresu tymczasowego aresztowania od dnia 30.04.1960 r. do dnia 6.07.1960 r. Została zwolniona z więzienia w dniu 14.07.1960 r. Sąd Wojewódzki w Krakowie w związku z apelacją obrońcy, na posiedzeniu w dniu 21.06.1961 r. zawiesił warunkowo wykonanie kary na okres 2 lat. Jednocześnie w dniu 7.07.1960 r. zakład pracy rozwiązał z nią umowę o pracę.

**Leon Marcei Chmura** s. Bolesława, ur. 31 maja 1952 r. w Borowej.

Od 1980 r. członek NSZZ „Solidarność” w Kombinacie Przemysłowym „Huta Stalowa Wola”. W czerwcu 1982 r. został zatrzymany i pobity przez funkcjonariuszy SB za noszenie znaczka „Solidarności” przepasanego kirem. Był kurierem pomiędzy lokalnymi oraz centralnymi podziemnymi strukturami „Solidarności”. 18 maja 1985 r. został zatrzymany, a następnie tymczasowo aresztowany za kolportaż materiałów bezdebitowych m.in. 500 egzemplarzy „Tygodnika Mazowsze”. W Areszcie Śledczym w Rzeszowie przebywał do 28 października 1985 r. zaś 17 grudnia 1985 r. Sąd Rejonowy w Stalowej Woli skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata. W grudniu 1985 r. został zwolniony z pracy w HSW, uniemożliwiono mu także ponowne zatrudnienie. 28 sierpnia 1988 r. został ponownie zatrzymany gdy brał udział w manifestacji ulicznej wspierającej strajkujących pracowników HSW. Następnego dnia Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Stalowa Wola wymierzyło mu grzywnę w kwocie 40 tys. zł i 1,5 tys. kosztów postępowania za udział w nielegalnym zgromadzeniu oraz podejmowanie działań w celu wywołania niepokojów publicznych.

**Edward Cwynar** s. Stanisława, ur. 25 stycznia 1933 r. w Markowej.

W 1980 r. był jednym z inicjatorów utworzenia NSZZ „Solidarność” w Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-Zelmer” w Rzeszowie. W maju 1982 r. był jedną z osób współtworzących podziemne struktury „Solidarności” na terenie Łańcuta i Soniny (między innymi z Marią i Stanisławem Krzywonosami, Witem Tybulczukiem i Stanisławem Olechem). Grupa ta podjęła następnie współpracę z RKW NSZZ „Solidarność” Rzeszów. Był również zaangażowany w działalność „Solidarności Wiejskiej” oraz Duszpasterstwa Rolników. Do 1989 r. brał aktywny udział m.in. w rekolekcjach, nabożeństwach patriotycznych oraz uroczystościach rocznicowych podpisania porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. W 1988 roku został umieszczony na wykazie osób przewidzianych do internowania w województwie rzeszowskim w okresie stanu wojennego lub wojny.

**Stanisław Feliks Draus**, ur. 13 lipca 1937 r. w Sędziszowie Małopolskim.

Od 1980 r. pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Krasnem oraz działał w NSZZ RI „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego ze względu na jego postawę i wypowiedzi negatywnie wpływające na współpracowników został przeniesiony ze stanowiska kierownika produkcji na stanowisko kierownika laboratorium, a po rezygnacji podległych mu pracowników z przynależności do OPZZ w 1986 r. zwolniony z tego stanowiska. Od 1987 r. aktywnie działał w Komitecie budowy kościoła w Krasnem. Uczestniczył również w uroczystościach patriotyczno-religijnych m.in. w obchodach rocznicowych podpisania porozumień rzeszowsko-ustrzyckich oraz dożynkach diecezjalnych. W 1989 r. był zaangażowany w reaktywację struktur NSZZ „Solidarność” w miejscu pracy. W ramach kontroli operacyjnej funkcjonariusze SB odbywali z nim rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze.

**Ks. biskup Edward Marian Frankowski** ur. 15 sierpnia 1937 r. w Kępie Rzeszyckiej k. Stalowej Woli.

Od 1979 r. proboszcz Parafii Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli. Kapelan NSZZ „Solidarność”. Wspierał działaczy „Solidarności” w Hucie Stalowa Wola i w Regionie Ziemia Sandomierska. Organizował pomoc dla internowanych oraz opozycjonistów represjonowanych przez władze komunistyczne, zwłaszcza podczas stanu wojennego. Od stycznia 1982 r. trzynastego dnia każdego miesiąca celebrował msze święte za Ojczyznę. Udostępniał pomieszczenia parafialne dla spotkań działaczy podziemnych struktur „Solidarności”. Wielokrotnie występował w obronie praw ludzi pracy, szczególnie podczas strajku w Hucie Stalowa Wola w 1988 r. Odprawił wówczas msze dla strajkujących oraz poświęcił krzyż ustawiony przed budynkiem Narzędziowni. W notatce SB o podziemnej strukturze Solidarności w Stalowej Woli zapisano „Od chwili założenia organizacja funkcjonowała w ścisłym powiązaniu z klerem parafii Matki Boskiej Królowej Polski w Stalowej Woli, korzystała z bazy lokalowej tej parafii i była finansowana z jej funduszy. Ideowym przywódcą tej organizacji był administrator parafii MBKP w Stalowej Woli ks. Edward Frankowski”.

Sam również doświadczył represji ze strony władz: kary grzywny, inwigilacja i szkalowanie jego osoby. Zorganizował Duszpasterski Ośrodek Kultury Chrześcijańskiej (1983), Diecezjalny Instytut Wyższej Kultury Religijnej (1984) i Studium Katolickiej Nauki Społecznej (1986). Zainicjował Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej (odbywające się corocznie od 1980 r.), Katolickie Dni Społeczne (1983) i Katolickie Dni Rodziny (1984). Wspierał powstawanie ośrodków kultury chrześcijańskiej w Stalowej Woli, Rzeszowie, Przemyślu i Łańcutie. Nadzorował pracę wydawnictwa diecezjalnego i redakcji wydawanej od 1987 r. poza oficjalnym obiegiem „Roli Katolickiej”, pomagał także w kolportażu wydawnictw drugiego obiegu. Od 1987 r. w ramach powstałego przy parafii Społecznego Wydawnictwa Historycznego wydawano własne publikacje regionalne. Jest honorowym obywatelem Stalowej Woli i Honorowym Członkiem NSZZ „Solidarność”. Posiadał zastrzeżenie wyjazdu za granicę od 8.02.1984 do 8.02.1986 a następnie od lutego 1986 r. do dnia 8.02.1988 r. z powodu: „wroga postawa wobec ustroju i władzy w wystąpieniach z ambony”.

**Jan Gwizdała** s. Piotra, ur. 19.09.1958 r. w Hadlach Szklarskich.

W 1980 r. był studentem Wydziału Historii na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Zaangażował się w działalność Niezależnego Zrzeszenia Studentów m.in. uczestniczył w strajku w trakcie którego wzywano do legalizacji NZS, kolportował niezależne wydawnictwa. Po wprowadzeniu stanu wojennego włączył się w działania podziemnych struktur NZS w Krakowie, uczestniczył w drukowaniu podziemnych wydawnictw, organizacji konspiracyjnej poligrafii oraz ich kolportażu. Współpracował również z działaczami podziemnej „Solidarności” oraz „Solidarnością” Rolników Indywidualnych. W 1989 r. wspierał kampanię kandydatów Komitetu Obywatelskiego w wyborach 4 czerwca.

**Stanisław Kalita** s. Antoniego, ur. 15 września 1937 r. w Pustkowie.

W latach osiemdziesiątych był jednym z najbardziej aktywnych działaczy chłopskich w rejonie mieleckim. Zakładał koło NSZZ Rolników „Solidarność Wiejska” w Trzcianie, a następnie został przewodniczącym Zarządu Gminnego NSZZ RI „Solidarność” w Czerminie. W marcu 1981 r. brał udział w strajkach chłopskich w Bydgoszczy, a w listopadzie tego roku zorganizował strajk okupacyjny w Urzędzie Gminy w Czerminie. Od 15 grudnia 1981 r. do 17 marca 1982 r. był internowany w Ośrodku Odosobnienia w Rzeszowie-Załężu. Po zwolnieniu z internowania nawiązał kontakt z działaczami opozycji wchodząc w skład Ogólnopolskiego Komitetu Oporu Rolników i Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Ziemia Mielecka. W latach 1984-1989 prowadził w swoim domu punkt poligraficzny, drukował m.in. gazetki „Trwam”, „Ziemia Mielecka”, „Biuletyn Ziemi Mieleckiej”, plakaty oraz ulotki. Był wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

**Stanisław Leski** s. Franciszka ur. 5 lutego 1953 r. w Woli Ocieckiej.

Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w organizowaniu podziemnych struktur Solidarności (Okręgowa Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność” Ziemia Dębicka). Zajmował się m.in. dystrybucją podziemnej prasy i ulotek oraz kontaktem ze strukturami „Solidarności” akademickiej w Krakowie. Współorganizował akcję zbierania składek na pomoc dla osób represjonowanych i ich rodzin (tzw. akcja „300”). 24 kwietnia 1983 r. Wydział Śledczy KWMO w Tarnowie wszczął przeciwko niemu śledztwo pod zarzutem rozpowszechniania nielegalnych wydawnictw oraz działania w podziemnych strukturach NSZZ „Solidarność”. 28 kwietnia 1983 r. przedstawiono mu zarzuty i oddano pod nadzór MO, po czym 2 maja 1983 r. został zatrzymany, a następnego dnia aresztowany. Przebywał w areszcie tymczasowym do 08.07.1983 r. Postępowanie karne postanowieniem Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 9 sierpnia 1983 r. umorzono na podstawie amnestii.

**Andrzej Lignarski** ur. 19 maja 1957 w Rzeszowie.

Od jesieni 1980 r. członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Pełnił funkcję wiceprzewodniczącego a następnie przewodniczącego NZS na zamiejscowym Wydziale w Rzeszowie-Zalesiu Akademii Rolniczej w Krakowie. Brał udział w strajkach okupacyjnych, akcjach protestacyjnych oraz marszach na rzecz uwolnienia więźniów politycznych. Po 13.12.1981 r. zatrzymany i przesłuchiwany w związku z działalnością w NZS. W stanie wojennym drukarz i instruktor w zakresie technik druku, m.in. ulotek, plakatów i podziemnych biuletynów („Informacja Wojenna”, „Solidarność Trwa”). W dniu 9.11.1982 r., w mieszkaniu A. Lignarskiego przeprowadzono przeszukanie. Znaleziono m.in. broszury o treści antypaństwowej, koperty oznaczone stemplami przez internowanych w Załężu, pismo „Wryj” oraz list „Do Rządu PRL”. Na wniosek Wydziału III KWMO w Rzeszowie, A. Lignarski został zatrzymany, ale prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania przygotowawczego. W okresie 1984-1990 współpracownik Solidarności Walczącej Oddział Rzeszów, kolporter czasopism podziemnych: „Solidarność Trwa”, „Galicja”, „Solidarność Zwycięży”, „Z dnia na dzień”, „Solidarność Walcząca”, znaczków wydawanych przez SW, książek i kaset audio.

**Stanisław Majerski** s. Jana, ur. 16 grudnia 1962 r. w Łącku.

Po 13 grudnia 1981 r. był współorganizatorem strajku w Zakładach Urzędzeń Naftowych „Naftomet” w Krośnie. Brał udział w akcjach ulotkowych oraz w malowaniu haseł i symboli antypaństwowych na murach. 11 stycznia 1982 r. został zatrzymany, a 3 lutego 1982 r. skazany przez Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego na pięć i pół roku więzienia. W trakcie odbywania kary w Zakładzie Karnym w Hrubieszowie prowadził głodówkę oraz uczestniczył w protestach o charakterze politycznym. Zwolniony warunkowo 11 stycznia 1983 r. W 1984 r. wszedł w skład RKW NSZZ „Solidarność” Podkarpacie zajmując się m.in. kolportażem biuletynu „Solidarność Podkarpacka” oraz ulotek. 31 marca 1987 r. w Krośnie wziął udział w spotkaniu, na którym powołano Komisję Interwencji i Praworządności NSZZ „Solidarność” Podkarpacia. Od 3 kwietnia 1989 r. działał w Tymczasowej Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w Krośnie oraz w Komitecie Obywatelskim „Solidarność” w Krośnie. Był wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB, a w jego domu przeprowadzano rewizje. W 1982 r. został dyscyplinarnie zwolniony z pracy, a po wyjściu z więzienia przez ponad pół roku uniemożliwiano mu zatrudnienie w nowym miejscu pracy.

**Czesław Parys** s. Franciszka ur. 13 lipca 1952 r. w Dębicy.

W czerwcu 1976 r. uczestniczył w zorganizowaniu strajku w WSK Dębica, za co został zwolniony z pracy. Następnie pracował jako ślusarz w Dębickich Zakładach Opon Samochodowych „Stomil”, gdzie w 1980 r. włączył się w tworzenie NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w organizowaniu podziemnych struktur „Solidarności” (Okręgowa Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność” Ziemia Dębicka). Zajmował się dystrybucją podziemnej prasy i ulotek oraz kontaktem ze strukturami „Solidarności” w Krakowie oraz w Rzeszowie. Organizował punkty kontaktowe do odbioru i kolportażu prasy. Współorganizował akcję zbierania składek na pomoc dla osób represjonowanych i ich rodzin (tzw. akcja „300”). Zatrzymany w kwietniu 1983 r. Do czerwca 1983 r. ze względu na stan zdrowia przebywał w szpitalu pod kontrolą milicyjną. Od 24.06.1983 r. do 21.07.1983 r. pozostawał pod dozorem MO. 24 czerwca 1983 r. Wydział Śledczy KWMO w Tarnowie wszczął przeciwko niemu śledztwo pod zarzutem rozpowszechniania nielegalnych wydawnictw oraz działalności w podziemnych strukturach NSZZ „Solidarność”. Postępowanie karne postanowieniem Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 9 sierpnia 1983 r. umorzono na podstawie amnestii.

**Tomasz Jan Petry** s. Tadeusza, ur. 3 listopada 1950 r. w Kramarzówce.

W 1980 r. organizował struktury NSZZ „Solidarność” w Zespole Szkół Drogowo-Geodezyjnych i Licealnych w Jarosławiu. Pełnił następnie funkcję przewodniczącego Komisji Okręgowej Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu. Po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany od 16 grudnia 1981 r. do 30 kwietnia 1982 r. w ośrodkach odosobnienia w Uhercach i Nowym Łupkowie. W latach 1982-1989 należał do jednej z konspiracyjnych grup kolporterskich działających na terenie Jarosławia. Był również zaangażowany w działalność Duszpasterstwa Nauczycieli przy parafii Matki Boskiej Bolesnej w Jarosławiu oraz uczestniczył w lokalnych uroczystościach patriotyczno-religijnych. W związku z prowadzoną działalnością był wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB oraz szykanowany w miejscu pracy.

**Kazimierz Potyrała** s. Włodzimierza ur. 5 marca 1958 r. w Jaśle.

Od 1980 r. należał do NSZZ „Solidarność” w ZTS Gamrat Jasło. Wraz z innymi członkami rodziny brał udział w manifestacji w dniu 1 maja 1983 roku w Jaśle. Akcja ta zorganizowana po mszy o godz. 9.00 w kościele św. Stanisława w Jaśle miała charakter kontrmanifestacji przeciw odbywającemu się w tym

samym czasie pochodowi pierwszomajowemu, Wznoszono okrzyki na cześć „Solidarności” oraz złożono kwiaty w parku miejskim pod pomnikiem T. Kościuszki. Po zakończeniu manifestacji został zatrzymany, przewieziony do Komendy Miejskiej MO w Jaśle i po przesłuchaniu zwolniony. Kazimierz Potyrała w latach osiemdziesiątych zajmował się dystrybucją podziemnej prasy i ulotek, m.in. wydawanego w Jaśle Biuletynu Informacyjnego „Solidarność”. W styczniu 1987 r. został eksmitowany z rodziną z mieszkania zakładowego, co było przyczyną poronienia przez żonę Annę. W styczniu 1989 r. wszedł w skład Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Pracowników ZTS „Gamrat” w Jaśle.

**Stanisław Staniszewski** s. Jerzego, ur. 15 stycznia 1947 r. w Jarosławiu.

Od 1980 r. należał do NSZZ „Solidarność”. Był zaangażowany w działalność jednej z konspiracyjnych grup kolporterskich istniejącej w latach 1982-1985 przy parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Jarosławiu. Grupa ta współpracowała między innymi z Regionalną Komisją Wykonawczą NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. Należał ponadto do Duszpasterstwa Ludzi Pracy działającego przy kościele O.O. Dominikanów w Jarosławiu oraz uczestniczył w uroczystościach patriotyczno-religijnych. W latach 1988-1989 współpracował na terenie Jarosławia z działaczami Konfederacji Polski Niepodległej. W związku z podejrzeniami o kolportaż nielegalnych wydawnictw był zatrzymywany i przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB w 1982 i 1985 roku. Podczas rewizji w jego mieszkaniu w 1986 r. znaleziono nielegalne ulotki.

**Leszek Henryk Szczepanik**, ur. 6 października 1947 r. w Jarosławiu.

W 1980 r. był współzałożycielem, a następnie przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Biurze Projektów Budownictwa Komunalnego w Rzeszowie. W 1981 r. wszedł również w skład MKR NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. Od stycznia 1982 r. podjął współpracę z RKW NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. Pełnił funkcję łącznika i kolportera, dostarczając nielegalne wydawnictwa oraz materiały drukarskie dla grup konspiracyjnych działających na terenie Jarosławia i Mielca oraz organizował pomoc żywnościową dla rodzin internowanych z Rzeszowa, która dostarczana była za pośrednictwem parafii w Sośnicy. W 1983 r. w Niewodnej uczestniczył w spotkaniu członków nielegalnych struktur NSZZ „Solidarność” i NSZZ RI „Solidarność”, na którym omawiano zagadnienia związane z koordynacją podejmowanych działań. W tym samym roku w Krośnie brał udział w spotkaniu poświęconym zagadnieniom nielegalnego druku i kolportażu w Polsce południowo-wschodniej. W 1988 r. był członkiem Komitetu Obchodów Rocznicy 11 Listopada w Rzeszowie, a w roku 1989 wszedł w skład Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Rzeszowie. Był wielokrotnie przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB, a w jego domu przeprowadzano rewizje.

**Józef Szczepański**, ur. 12 listopada 1951 r. w Zabratówce.

Na pocz. 1981 r. brał udział w strajkach chłopskich w siedzibie byłej WRZZ w Rzeszowie, które zakończyły się podpisaniem porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. Był przewodniczącym koła „Solidarności Wiejskiej”, a następnie koła NSZZ RI „Solidarność” w Hyżnem. Ze względu na prowadzoną działalność związkową po zatrzymaniu w dniu 15 grudnia 1981 r. był od 16 grudnia 1981 r. do 19 marca 1982 r. internowany w Ośrodku Odosobnienia w Rzeszowie-Załężu. Następnie w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r. został powołany na przeszkolenie rezerwy w Jednostce Wojskowej Nr 3466 w Czerwonym Borze. W latach 1983-1985 funkcjonariusze SB kilkakrotnie przeprowadzali z nim rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze dotyczące między innymi noszenia przez niego w klapie marynarki znaczka NSZZ „Solidarność”.

**Edward Jan Szczurko** s. Jana, ur. 26 lipca 1943 r. w Bolestraszcach.

We wrześniu 1980 r. został przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Fabryce Pras Automatycznych „Ponar-Plasomat” w Przemyślu. Po strajku w dniu 14.12.1981 r., który

współorganizował i którym kierował, 12.01.1982 r. rozwiązano z nim umowę o pracę bez wypowiedzenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Przemyślu z dnia 20.04.1982 r. został skazany na rok więzienia w zawieszeniu na 2 lata. Po rewizji prokuratorskiej Sąd Wojewódzki w Przemyślu dnia 13.08.1982 r. utrzymał w mocy wyrok sądu niższej instancji oraz wymierzył karę grzywny w wysokości 12 tys. zł. W konsekwencji tych wydarzeń pozostawał bez stałej pracy do 1990 r. W latach 1982-1989 m.in.: był współorganizatorem siatki kolportażowej w Przemyślu; drukarzem pisma „Busola” wydawanego przez RKW NSZZ „Solidarność” w Przemyślu; brał udział w zbiórkach żywności i pieniędzy dla represjonowanych i ich rodzin; uczestniczył w manifestacjach patriotycznych na Wzgórzu Zamkowym i przy kościele Świętej Trójcy w Przemyślu; w 1989 r. zaangażował się w prace Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” województwa przemyskiego. Ze względu na prowadzoną działalność był wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB.

**Danuta Romana Thier** c. Władysława, ur. 3 listopada 1940 r. w Przemyślu.

Od 1980 r. należała do NSZZ „Solidarność”, została też zatrudniona na etacie sekretarki Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Zakładach Płyt Pilśniowych w Przemyślu. Po wprowadzeniu stanu wojennego działała w ramach Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” między innymi kolportując nielegalne ulotki oraz organizując pomoc charytatywną dla rodzin osób internowanych. Była również zaangażowana w działalność Duszpasterstwa Ludzi Pracy i Klubu Inteligencji Katolickiej w Przemyślu. Ze względu na podejrzenie o prowadzenie nielegalnej działalności była zatrzymywana i przesłuchiwana przez funkcjonariuszy SB, a w jej mieszkaniu przeprowadzano przeszukania. Została również w miejscu pracy przeniesiona ze stanowiska laborantki na stanowisko stróża.

**Jan Żołtyński** s. Józefa, ur. 26 listopada 1954 r. w Jarosławiu.

Na przełomie lat 1980/1981 uczestniczył w strajkach ustrzycko-rzeszowskich. Zaangażowany w tworzenie lokalnych struktur NSZZ RI „Solidarność” pełniąc między innymi funkcję zastępcy przewodniczącego Gminnego Komitetu Założycielskiego NSZZ RI „Solidarność” w Więzownicy oraz członka Wojewódzkiego Komitetu Założycielskiego tego związku w Przemyślu. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontaktował się z innymi działaczami „Solidarności”, kolportował nielegalne ulotki oraz współpracował z działającą na terenie Jarosławia grupą konspiracyjną K. Ziobry. Uczestniczył w lokalnych i ogólnopolskich uroczystościach patriotyczno-religijnych m.in. w uroczystościach rocznicowych podpisania porozumień rzeszowsko-ustrzyckich w Rzeszowie. W 1985 r. przeprowadzono w jego domu rewizję. Funkcjonariusze SB odbywali z nim rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze. Podejmowano wobec niego również działania operacyjne, których celem było ograniczenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

## Pośmiertnie

**Bożena Gwóźdź** c. Waldemara (1957-2003).

W latach 1980-1982 pracownik naukowo-dydaktyczny WSP w Rzeszowie. Współzałożycielka NSZZ „Solidarność” na uczelni; podczas strajku ustrzycko-rzeszowskiego współpracowniczką biuletynu strajkowego „Trwamy”, następnie „Biuletynu Informacyjnego” MKZ NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. W listopadzie i grudniu 1981 r. wspierała strajk studencki na WSP w Rzeszowie, m.in. 13.12.1981 r. wyniosła dokumentację NZS. W stanie wojennym współpracowniczką Komitetu Pomocy przy klasztorze oo. Bernardynów w Rzeszowie; współpracowała z podziemnymi strukturami RKW NSZZ „S” Rzeszów; organizatorka sieci kolportażu podziemnej prasy m.in. w środowisku medycznym, oświaty i nauki w Rzeszowie. W 1982 r. przesłuchiwana przez SB i poddawana przeszukaniom w miejscu pracy w związku z organizowaniem pomocy i petycji w sprawie represjonowanych pracowników WSP; jesienią 1982 r. pod presją władz WSP odeszła z pracy. W latach 1982-1989 działaczka duszpasterstw służby zdrowia i ludzi pracy, współorganizatorka akcji pomocowej Wieś-Miastu. Uhonorowana

pośmiertnie Statuetką Pomnika Poległych Stoczniovców (2005), odznaczona pośmiertnie Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2010).

**Andrzej Makiel** s. Józefa (1953-2014).

Był założycielem, a następnie przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy odcinkach Łączności Przewodowej i Zabezpieczenia Ruchu PKP w Przemyślu. Pełnił również funkcje przewodniczącego Komitetu Założycielskiego i członka tymczasowych władz Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Przemyślu oraz członka Prezydium Regionalnej Sekcji Kolejarzy przy Regionie Południowo-Wschodnim NSZZ „Solidarność”. W dniach od 13 grudnia 1981 r. do 13 lutego 1982 r. był internowany w Ośrodku Odosobnienia w Uhercach. Po zwolnieniu z internowania kontynuował działalność opozycyjną, między innymi kolportował nielegalne ulotki oraz działał charytatywnie w Komitecie Pomocy Internowanym i Uwięzionym istniejącym przy parafii św. Trójcy w Przemyślu.

**Bronisław Marian Niemkiewicz** s. Mieczysława (1925-2013).

Podczas okupacji od 1943 r. należał do Armii Krajowej. Od września 1980 r. pełnił funkcje doradcy Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu oraz przewodniczącego Międzyregionalnej Komisji ds. Samorządu NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu. W związku z prowadzoną działalnością związkową po wprowadzeniu stanu wojennego był wielokrotnie przesłuchiwany. Od 1982 r. należał do jednej z konspiracyjnych grup kolporterskich działających na terenie Jarosławia, skupionej wokół małżeństwa Anny i Kazimierza Iwossów. Był jednym z założycieli i animatorów Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Jarosławiu. W kwietniu 1989 r. został wiceprzewodniczącym Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Przemyślu.

**Paweł Maria Niemkiewicz** s. Bronisława (1960-2014).

Na początku lat 80. był jednym z redaktorów pisma „Do rzeczy” MKZ NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu. W latach 1982-1985 studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Po wprowadzeniu stanu wojennego należał do jednej z grup inicjatywnych tworzących nielegalne struktury opozycyjne na terenie Jarosławia. Pełnił funkcję kuriera dostarczającego literaturę bezdebitową z Krakowa do Jarosławia oraz łącznika pomiędzy nielegalnymi strukturami opozycyjnymi z terenu Krakowa i Jarosławia. W marcu 1985 r. podczas próby zatrzymania Pawła Niemkiewicza na terenie dworca PKP w Przemyślu funkcjonariusze SB przejęli znaczną liczbę publikacji bezdebitowych. 26 marca 1985 r. został on zatrzymany w Krakowie i tymczasowo aresztowany do 8 maja 1985 r. W tym dniu Sąd Rejonowy w Jarosławiu skazał go na karę jednego roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na trzy lata oraz grzywnę w wysokości trzydziestu tysięcy złotych. W związku z prowadzonym śledztwem funkcjonariusze przeprowadzali przeszukania w jego miejscach zamieszkania w Jarosławiu i Krakowie. W 1989 r. jako członek Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” Ziemi Jarosławskiej organizował prasę związkową i struktury związkowe przed wyborami do tzw. Sejmu kontraktowego.

**Józef Olszański** s. Pawła (1918-2010).

W czasie II wojny światowej żołnierz ZWZ-AK, w sierpniu 1944 r. wcielony do Wojska Polskiego, ciężko ranny podczas walk o Wał Pomorski. Od 1976 r. w jego domu w Przemyślu działała skrzynka kolportażowa niezależnej prasy i wydawnictw. W latach 1980-1981 był zaangażowany w działalność Wojewódzkiego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność Wiejska” i Wojewódzkiego Komitetu Założycielskiego NSZZ RI „Solidarność” w Przemyślu. Po wprowadzeniu stanu wojennego ponownie udostępnił swoje mieszkanie na punkt kontaktowy i kolportażowy. Należał do siatki kolportażowej RKW NSZZ „Solidarność” w Przemyślu. W 1983 r. wraz z Markiem Kuchcińskim i Tadeuszem Soplem wszedł w skład grupy kierowniczej zakładającej struktury Ogólnopolskiego Komitetu Oporu Rolników



na terenie województwa przemyskiego. Włączył się też w działalność Duszpasterstwa Rolników. W ramach rozszerzania współpracy pomiędzy strukturami opozycyjnymi w regionie w 1984 r. wziął udział w utworzeniu Komitetu Oporu Rolników „Solidarność” Polski Południowej. W sierpniu 1989 r. został członkiem Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego NSZZ RI „Solidarność” w Przemysłu jako przedstawiciel gminy Przemysł.

**Halina Schmidt** c. Franciszka (1947-2003).

Od 1981 r. należała do NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Jarosławiu. Po wprowadzeniu stanu wojennego była zaangażowana w działalność jednej z konspiracyjnych grup kolporterskich istniejącej w latach 1982-1985 przy parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Jarosławiu. Grupa ta współpracowała między innymi z Regionalną Komisją Wykonawczą NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. Ze względu na podejrzenie o prowadzenie nielegalnej działalności była przesłuchiwana przez funkcjonariuszy SB. Na jedno z takich przesłuchań w 1985 r. została przewieziona do RUSW w Jarosławiu po zatrzymaniu przez funkcjonariuszy MO w szkole, w której pracowała. Była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1985-1988.

**Jan Andrzej Stepek** s. Zdzisława (1951-1996).

Od połowy lat 70-tych był związany ze środowiskami opozycyjnymi. Był drukarzem i współtwórcą niezależnego wydania książki G. Orwella pt. „Folwark zwierzęcy”. Od roku 1977 udostępniał mieszkanie intrologatorom niezależnych wydawnictw. Był współorganizatorem klubu dyskusyjnego w Lublinie, na którym powstała idea wydawania niezależnego pisma „Spotkania”. W redakcji „Spotkań” odpowiedzialny za problematykę ukraińską, opracowanie techniczne pisma i serii wydawniczej „Biblioteka Spotkań”. Rozprowadzał materiały bezdebitowe na terenie Lublina i Sanoka. 10.03.1980 i 25.09.1980 r., funkcjonariusze SB przeprowadzili w jego mieszkaniu rewizję i znaleźli nielegalne biuletyny, ulotki i prasę bezdebitową. W dn. 25-31.08.1980 r. był uczestnikiem głódówki solidarnościowej ze strajkującymi robotnikami Wybrzeża w kościele MBKP w Stalowej Woli. Od 1.05.1981 r., był pracownikiem Biura Historycznego przy OBS MKZ „Solidarność” w Gdańsku. Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w strajkach w WSK PZL Świdnik i FSC w Lublinie. Następnie ukrywał się. Zatrzymany w Warszawie i internowany w okresie 23.09.1982-5.11.1982 r. Zwolniony z ośrodka odosobnienia po wyrażeniu zgody na emigrację. W listopadzie 1983 roku opuścił Polskę i udał się na emigrację do Francji.

**Stanisław Sudoł** s. Jana, (1924-2010).

Podczas okupacji należał do Armii Krajowej. W 1944 r. wcielony do I Armii „Ludowego” Wojska Polskiego, z której w 1945 r. zdezerterował i ukrywał się do 9 IV 1947 r. kiedy ujawnił się w PUBP Przemysł. Od 1977 r. działał w Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela w Przemysłu. W 1978 r. podjął współpracę z Komitetem Samoobrony Społecznej „KOR”. W 1978 r. zaangażował się w działalność Komitetu Samoobrony Chłopskiej Ziemi Rzeszowskiej, a w następnym roku był współzałożycielem Przemyskiego Komitetu Samoobrony Ludzi Wierzących, który powstał w obronie represjonowanego przez władze komunistyczne za nielegalne budownictwo sakralne ks. Adama Michalskiego. Stanisław Sudoł był zatrzymany w październiku 1979 r. na 30 godzin w celu uniemożliwienia protestu pod Sądem Rejonowym w Przemysłu. Był także uczestnikiem strajków chłopskich w Ustrzykach Dolnych w styczniu i lutym 1981 roku. Po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany. Od 13 grudnia 1981 r. do 20 lipca 1982 r. przebywał w ośrodkach odosobnienia w Uhercach i Darłówku. Prowadził nielegalną działalność opozycyjną kolportując podziemne wydawnictwa i uczestnicząc w nielegalnych manifestacjach. Kilkanaście razy zatrzymywany był przez SB na 48 godzin, w jego mieszkaniu przeprowadzano rewizje, konfiskując wydawnictwa podziemne.

**Tadeusz Ulma** s. Jana (1928-1996).

Podczas okupacji członek Armii Krajowej. Po ukończeniu studiów pracował m.in. jako nauczyciel fizyki w LO w Jarosławiu w latach 1956-1967 oraz wykładowca w Instytucie Fizyki WSP w Rzeszowie w latach 1967-1981. Zaangażowany w działalność NSZZ „Solidarność” jako redaktor niezależnego miesięcznika „Reduta” oraz wiceprzewodniczący Międzyzakładowej Komisji Oświaty NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu. Po wprowadzeniu stanu wojennego zwolniony z pracy na WSP. Do pracy na uczelni został przywrócony w październiku 1989 r. W latach 1982-1985 należał do jednej z konspiracyjnych grup kolporterskich istniejącej przy parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Jarosławiu. Grupa ta współpracowała między innymi z RKW NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. Był również wykładowcą w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Stalowej Woli oraz wiceprzewodniczącym utworzonej w październiku 1988 r. Diecezjalnej Rady Kultury w Przemyślu. Uczestniczył jako wykładowca w spotkaniach Duszpasterstwa Ludzi Pracy i Duszpasterstwa Rolników oraz współorganizował lokalne uroczystości patriotyczno-religijne. W 1989 r. w wyborach parlamentarnych startował z ramienia Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Przemyślu zdobywając mandat senatora.